

Jean-Louis LISIMACHIO

Le Monde (traduït de l'original francès per Aina Dols)

La irrevocable modernitat del llibre

er instruir-se o per divertir-se, descobrir el món o recordar el passat, interpretar el temps i l'espai, la nostra segona meitat del segle XX disposa d'estrils sorprenents —ordinadors, xarxes informàtiques, CD-Rom...— allò que qualifiquem com a noves tecnologies.

Inventari incomplet: per a aquestes mateixes benaurances de l'ànima, hi ha un altre instrument almenys tan prodigiós com els que hem esmentat. Lleuger, de dimensions reduïdes, extraordinàriament manejable i portàtil —fins al punt que hom l'ha qualificat d'objecte nòmada per excel·lència—, es connecta a l'energia més natural: la del propi usuari. I si l'ús suposa una certa lògica, no necessita cap programari. Encara millor: autosuficient, és l'ús allò que, continuament i sense pausa, manté i perfecciona els processos que el fan funcionar.

Aquesta petita meravella d'enginy tecnològic es diu llibre. N'hem oblidat les virtuts? El fet que s'hagi inventat ja fa mig mil·lenni no el reduirà a la cortesa deferència deguda al testimoni d'una tradició certament prestigiosa, però ben pròxima a resultar antiquada?

Els defensors del llibre tenen, potser, alguna responsabilitat en aquesta situació: sovint adopten una psicologia —en conseqüència una estratègia— d'assetjats, i en la seva argumentació perden de vista allò que realment és essencial. Amb independència de la seva edat, el llibre és absolutament modern. Perquè, què significa "ésser modern" per a un objecte o per a una tècnica si no "ésser del seu temps"? —És a dir, en aquesta època, eficaç, operatiu, totalment adequat a les finalitats que hom li assigna?

Una de les singularitats del llibre és que ha estat modern en el seu origen i ho continua essent en aquesta *perennitat*. Com és sabut, el mateix decenni de mitjan segle XV va viure el naixement de la impremta i el descobriment d'Amèrica, esdeveniments que marquen precisament, segons els historiadors, el començament dels temps moderns. I, des d'aleshores, la permanència del llibre com a base de la nostra construcció personal i col·lectiva prova la seva gran capacitat d'adaptació als estats del món, en permanent canvi, la seva aptitud per acompanyar les evolucions —individuals o del conjunt de la societat—, així com les innovacions tècniques que les susciten o que se'n deriven.

Del llibre podríem dir que essencialment és *compatible*. Ho fou amb la ràdio, amb el cinema, amb la televisió. Per una raó senzilla: l'escrit és la matriu dels continguts de

totes aquestes maneres d'expressió i de comunicació. En són inseparables, solidaris, i la seva modernitat, en el moment en què emergien, conduïa a la del llibre.

La lectura forma i desenvolupa en l'infant els processos mentals lògics i cronològics indispensables per a la intel·ligència de les noves tecnologies. Alhora, aquestes tecnologies contribueixen a exercir l'esperit crític, el plaer de la descoberta i les associacions creatives, el sentit de l'analogia i el de la relativitat. La seva aportació és indiscutible, però el llibre i l'escrit suposen una passa prèvia obligada, fora de la qual la percepció del món esdevé caòtica i la comunicació —per tant, inserció social— gairebé impossible.

D'altra banda, fins i tot l'accés a les noves tecnologies exigeix el domini de la lectura. Ja fa molt de temps que està superada la discussió sobre el pretès triomf imminent de McLuhan sobre Gutenberg.

Llegir, escriure, parlar: a les nostres civilitzacions anomenades, justament, *del llibre*, aquesta trilogia esdevé constituent de la individualitat i de la ciutadania —conceptes que marcaren precisament el naixement històric de la modernitat. Encara que fos amb les millors intencions del món, fer-la feble tot dissociant-la del seu suport més econòmic, més igualitari i més eficaç, el llibre, seria menysprear-la en la jerarquia dels mitjans i dels fins. I també per a les noves tecnologies suposaria tallar el tronc de l'arbre del qual s'alimenten.

Si la modernitat és allò que ens és absolutament contemporani en els projectes i en els seus efectes i, alhora, allò que preveu el futur, el llibre hi té el seu lloc, tota la seva legitimitat. Per a l'infant, mitjançant els manuals escolars, suposa l'únic *objecte cultural* que tenen sense excepció. Per a l'infant i per a l'adult, el món interior del qual, gràcies a les novel·les, assaigs i documents, es recrea continuament, s'enriqueix amb experiències reals o imaginàries, en un joc constant, dinàmic, de profunda subjectivitat i de consciència dels altres.

Sobre aquest sòcol, els multimèdia poden elaborar el seu preciós calidoscopi de sons, d'imatges i de mots: el saber és com la creació, en què no hi ha res a perdre i molt a guanyar. Però sense el llibre hi ha un gran risc de cedir a una seducció que, a la vista dels objectius actuals d'una societat doblement amenaçada per l'autisme i l'exclusió, seria alhora una regressió i una enganyifa. ♦

Novembre 1998

Refer el joc de la vida

Breu resum d'una enquesta

Al cap i a la fi, tal volta no val la pena escriure més que per refer el joc de la vida i la mort a l'estil dels infants que hem oblidat que som.

Julia Kristeva
Les samourais

o hem fet a l'inrevés: més d'una vegada hem tingut la idea de sortir al carrer amb un micròfon i preguntar a la gent: I vós, quin és el darrer llibre que heu llegit?

Cert és que no ho hem fet.

Ara hem cedit a la temptació de plantejar una altra pregunta —dues preguntes— a un seguit de gent, amics i coneguts, i n'hem esperat la resposta amb curiositat. Les preguntes eren:

a) Quin és el primer llibre que recordeu haver llegit d'al·lot i a través de qui hi accedíreu o l'obtinguéreu: us el va recomanar un mestre, el trobàreu en una biblioteca, us el van regalar en ocasió de qualche festa, etc.?

b) Ens podríeu explicar el record que en teniu, l'emoció que us féu sentir, si us va agradar o no, etc.?

Les respostes podreu llegir-les tot seguit. A totes hi ha un bell record per aquell primer llibre, la il·lusió que tingueren i la mica de nostàlgia que la lectura va deixar penjada en un racó amagat del cor.

Ara sabem —potser ja ho intuïem— fins a quin punt el primer llibre que ens ha caigut a les mans, la manera com ens hi va caure i la lectura que en férem han marcat subtilment la nostra vida de lectors errants.

Manuel Ferrer Massanet
Conseller d'Educació Cultural i Esports

a) El primer llibre que vaig llegir va ésser *Les aventures de Tom Sawyer*. El vaig trobar per ca nostra i no record exactament com hi va arribar, devia ésser un regal de qualche aniversari o un dels molts llibres que hi havia a ca nostra.

b) Em va agradar moltíssim, encara record qualche animalada de les que feia i moltes de les seves aventures. Quan un és petit, un llibre com aquest desperta la imaginació i et fa ganes de viure aventures com aquelles.

Catalina Font Rangel
Professora IES de Llucmajor

a) El primer que record haver llegit de nina va ésser *Mi pequeña Lady*.

Ma mare me'l va comprar un estiu a través d'una monja de «ses vermellertes» que anava per les cases amb nines òrfenes i demanaven ajut econòmic.

b) El record perquè el tema era d'una nineta òrfena que tenia una garsa o un ocell semblant. Record haver plorat durant gairebé tota la lectura. Em va entusiasmar.

Llorenç Huguet Rotger
Rector de la Universitat de les Illes Balears

a) Un que em pareixia immensament gros, que descrivia paratges i hàbitats d'aus exòtiques; molt acolorit i que fullejava amb delit. Me'l va regalar o deixar, no ho record bé, un oncle que també es deia Llorenç, que venia de les missions d'Amèrica.

b) Jo tenia poc més de cinc anys i record que cada vespre abans de dormir en llegia un tros per poder-lo explicar el dia següent a ma mare. Els colors i els paratges dibuixats m'impressionaven sobre manera i em semblava impossible que tot això existís si jo no ho havia vist mai a Menorca. Em confortava saber que el meu oncle ho coneixia i per a mi era el segell d'autenticitat.

Catalina Cirer Adrover
Delegada del Govern a la
Comunitat Autònoma de les Illes
Balears

a) El llibre es deia *Ellen Keller* i crec recordar que l'autora era Anna Sullivan. Me'l va regalar el meu pare. Supòs que, anteriors a aquest, en devia haver llegit d'altres a l'escola.

b) Record que em va agradar molt. Era una història de nines, de dones amb minusvalideses (ceguesa, sordesa, etc.) i que les varen superar. La lectura d'aquest llibre em va provocar diferents estats d'ànim (pena, alegria...) però sobretot em va fer sentir admiració.

Ramon Aguiló
Exbatle de Palma

a) Crec recordar que va ser *La Isla Misteriosa* de Jules Verne, i que va ser un regal dels pares.

b) Em va agradar tant que crec que el vaig llegir prop d'onze vegades. Els altres van provocar menys lectures, per exemple: *Veinte mil Leguas de Viaje Submarino*, també de Verne, o *Les aventures de Dick Tur-*

pin, les recopilacions de les històries del detectiu de Nova York, Nick Carter, i els contes policíacs de S.S. Van Dine. Tot i reconèixer la molt superior alçada literària d'una lectura posterior com *L'Illa del Tresor* d'Stevenson, no em va fer la impressió, ni em va excitar tant la imaginació com l'obra de Verne.

Maria Rosa Rosselló Ramon
Professora UIB (Dep. Ciències de
l'Educació)

a) El record que tinc del primer llibre que vaig llegir se situa a l'edat de sis anys. Jo assistia a una escola religiosa i, un dia, el temps de pati, una monja se'm va acostar i em va donar un llibre amb molt de misteri. Em va dir: «Aquest llibre te'l don perquè el llegeixis amb la teva mare. No ho comentis a les altres nines perquè no totes estan preparades per llegir-lo».

Aleshores, no vaig entendre gran cosa, però record que vaig sentir una emoció molt gran. Quan vaig sortir de l'escola em vaig aturar en un racó del claustre i em vaig posar a llegir-

lo. No record el títol exacte, però era una cosa semblant a *D'on venim?*

b) En acabar la lectura, vaig córrer cap a casa i vaig mostrar-lo a la meva mare. Ella el va tornar a llegir molt a poc a poc, fent-ne explicacions i comentaris. No sé exactament què va dir la meva mare, però record exactament els seus ulls i la seva mirada. També sé que, de cop i volta, tota la meva realitat va canviar.

Ponç Pons
Professor IES de Ciutadella i
escriptor

a) Vaig ésser un lector precoç i un al·lot malaltís que es va passar moltes hores llegint dins el llit.

A part d'*El Capitán Trueno*, *El Jabato* i uns tebeos que es deien *Vidas ilustres* i *Vidas Ejemplares*, els primers llibres que record haver tingut a les mans i que em van impressionar profundament els vaig trobar dalt «sa cambra» (les golfes) de ca nostra i eren d'un avantpassat que havia estat frare a Roma. Aquests llibres, que encara guard amb veneració, són una edició preciosa de *Don Quijote de la Mancha*, a la qual, per cert, falten les primeres pàgines; *El diablo cojuelo*, que em va semblar divertit, i dos toms enormes i amb un gravats terribles (frases degollats, penjats pels peus, cremats, esquarterats...) de la *Historia de las misiones*, que crec que acabaven de posar-me malalt.

També hi havia devocionaris i manuals de ben morir que no em van acabar d'interessar prou.

El primer llibre de literatura infantil i juvenil que vaig llegir i em va impactar (era una adaptació, el vaig treure de la biblioteca) va ésser *Robinson Crusoe*.

b) Aquests llibres i un vell atlas romput que vaig trobar també dalt sa cambra em van obrir les portes de l'aventura i el món.

El que record, a més de l'emoció, és el misteri. Que de totes aquelles lletres poguessin sortir i aparèixer tantes històries, em semblava sorprenent i fascinant.

Encara m'ho sembla.

Margalida Munar
Tècnica del departament de
Dinàmica Educativa
(Ajuntament de Palma)

a) La meva mestra, la *señorita Mariluz*, em regalà *El martirio de San Tarcisio*. Jo feia la Primera Comunió. El llibre era del tot adequat per a aquella celebració, perquè descrivia les peripècies del nin per travessar Roma i la seva mort a pedra-

des, per no deixar que uns romans dolents li prenguessin la Sagrada Forma, que ell duia amagada entre les manetes i el pit.

b) Vaig quedar tan impactada que per sempre més vaig associar a la religió, el dolor, patiment, tristor, privació i altres sentiments similars que havia viscut en llegir el llibre.

Pia Klapsing

Traumatòloga a l'hospital de Sant Joan de Déu (Palma)

a) El primer llibre que vaig llegir conscientment i que record molt bé era un llibre de les grans epopeies medievals. El llibre era del meu germà; però després d'haver-lo llegit per primera vegada li vaig bescanviar per un ocell que jo tenia en una gàbia.

b) Em va agradar moltíssim. Després l'he llegit en múltiples ocasions i fins i tot encara el tenc. Vaig admirar molt aquells herois i m'hauria agradat ésser una de les dames que ells adoraven.

Encarnació Viñas

Exprofessora de l'Escola Normal de Palma i de l'IES Joan Alcover

a) El primer llibre que record haver llegit i rellegit és una versió molt lliure, en català, de *La Ventafofs*, il·lustrat en colors per Junceda. Me'l regalaren els meus pares pel meu sant quan tenia set anys.

b) Record haver-lo llegit centenars de vegades i en cada una m'emocionava i plorava i tot de les desventures i la felicitat de la Ventafofs, fins al punt que va alarmar ma mare. Més tard vaig estar aferrada a un altre llibre: el *Peter Pan*, de Barrie, en edició de l'editorial Joventut (llibre que encara conserv). Va ésser un llibre que em va fer pensar molt.

Però això era de molt petita. Ja a l'adolescència, un llibre, la impressió del qual no he oblidat mai, és *Res de nou a l'Oest*, d'E.M. Remarque, que vaig llegir en castellà.

Antoni Vidal Ferrando

Professor IES de Santanyi i escriptor

a) Record perfectament que tenia sis anys. Aleshores mon pare anava embarcat amb el *Nuevo Corazón* i feia la travessia entre Alacant i Tànger. A casa el veïem molt poc. Un dia ens va enviar a dir que, per problemes del capità, haurien de romandre una temporada a port, i que s'alegraria que ma mare i jo l'anàssim a veure. Deguérem estar junts devers una setmana per Alacant. Després, per tornar a Mallorca, vàrem haver d'anar a agafar el vaixell-correu de València, on romanguérem una nit a l'*Hotel La Francesa*, ben a la vora del que en aquelles saons deien *Plaza del Caudillo*. Jo ja estava avorrit de viatjar i de no poder jugar amb altres nins. Per distreure'm, ma mare em dugué a fer una volta. Quan passàvem per davant un quiosc, vaig quedar seduït per la presència d'una prestatgeria plena de llibres de contes, que tenien la silueta dels protagonistes. Els meus ulls se n'anaren darrere la d'un aset simpatiquíssim que menava una mena de cotxe esportiu. A ma mare no li va quedar altre remei que comprar-me'l. Tot d'una me'n vaig voler anar a l'hotel a llegir-lo. Com que aquell llibre de contes era molt curtet, aviat arribaves al final. Però en lloc d'aturar-me de llegir, jo el tornava a començar per la primera pàgina. Vaig repetir l'operació tantes vegades, que encara el sé de memòria. Des d'aquell dia som un lector incondicional.

b) Amb el que he contat fins ara, segurament ja no caldria respondre aquesta segona pregunta. Encara que puc afegir-hi unes paraules que no crec que hi siguin gens de sobra. Aquella experiència em va eixamplar les portes de l'univers de la fantasia i dels somnis. Mentre llegia el meu primer conte, de qualque manera, vaig intuir que mai més no em tornaria a avorir ni a trobar tot sol.

Lleonard Muntaner

Editor

a) D'entre els records més perfilats de la meua infantesa destaca un llibre en octava de 432 pàgines, titulat *Camí dret y segur per arribar al cel, escrit per lo Il·lustríssim D. Anton Claret, Arquebisbe de Cuba*. Barcelona, 1858. Es tracta d'una edició, corregida i augmentada per l'autor. L'obra formava part d'una petita biblioteca de la meua mare —aproximadament una trentena de volums— heretada de la família de la meua padrina Bàrbara, de procedència pagesa. En realitat, als vuit o nou anys que tenia, mai no vaig empassolar-me la negreta, però sí record que en un excés de curiositat el fullejava adesiara. Especialment el capítol de gravats a l'aiguafort, titulat "Veus dels condemnats y remeys pera curar los mals que son la causa de tan cruel sort".

b) Sempre recordaré aquella lectura doble de paraules i imatges esgarrifants que em produïren curiositat reiterada i, sobretot, un pànic i una angoixa desmesurada. D'adolescent, algun mal somni sempre restava relacionat amb el gravat de *Lo blasfemo Senaquerib*, en què un barufet travessava la llengua d'un condemnat enmig d'un mar de flames. I el mateix succeïa amb *Lo rencorós Cain*, *Lo epulon y luxuriós*, *Lo mal lladre* i *Lo sacríleg Judas*, mossegat per monstres i feres salvatges. Era el poder de la paraula i la imatge en blanc i negre, quan la TV encara no havia tras-

passat el llindar de la porta de moltes cases. Relligat en pell repujada, conservaré aquesta relíquia fins a la fi dels meus dies.

Carlos Alberto Navarro Botero
Cònsol de Colòmbia a Mallorca

a) En referència al primer llibre que vaig llegir record que fou *El Principito*, llibre que em va regalar la meua germana pel meu aniversari.

b) Aquest llibre em va obrir molts d'horitzons, vaig poder imaginar altres països, el desert, mons imaginaris... M'encantà. És una lectura molt recomanable.

Montserrat Casas Ametller
Directora del Departament de Física de la UIB

El primer llibre que recordo haver llegit quan era nina és un recull de contes de Grimm que em va regalar una amiga de la meua mare. De fet és impossible que de veritat fos el primer llibre, perquè era de tapes dures amb una lletra molt petita, i si hagués estat el primer no l'hauria sabut llegir. Però sí és el primer que recordo com a meu. El vaig llegir moltes vegades i és un dels regals de la meua infantesa que recordo que em va fer més il·lusió; jo tenia al voltant de 6 anys i en un poble de menys de 3.000 habitants, que no tenia ni biblioteca, al voltant de l'any 1961 els llibres calia anar a comprarlos a fora, que de fet volia dir a Girona. Vaig aprendre a llegir abans dels 5 anys, me'n va ensenyar el meu pare. De fet també recordo com a primer llibre, encara que no meu, el *Trovador Català*, me'l llegia la meua àvia per distreure'm quan estava malalta, recordo que em vaig aprendre de memòria la *Terra de Xauxa*. Però com que tot just m'havien ensenyat a llegir en castellà, em costava molt llegir directament el català al voltant dels 6 anys.

Una de les coses que em va fer molta il·lusió va ser poder comprar una nova edició del *Trovador Català* per al meu fill, ja no és aquell llibre de tapes vermelles, editat a Barçelo-

na al voltant dels anys 20, que guardava gelosament la meua àvia, però encara alguna vegada quan el retrobo entre els llibres del meu fill li faig una rellegida.

Joan Mari Tur
Conseller de Cultura del Consell Insular d'Eivissa i Formentera

a) El primer llibre que record haver llegit sencer va ser *Los muertos mandan* de Vicente Blasco Ibáñez. Aquest exemplar el tenia el meu pare i ens servia als germans com a llibre per aprendre a llegir en castellà. En català ho vaig fer amb el *Catecisme* de qui fou bisbe d'Eivissa i Formentera, el pare Huix i Miralpeix.

b) Ho record amb melangia i emoció. Els llocs eivissencs descrits per Blasco Ibáñez (cala d'Hort, es Vedrà, sa torre des Savinar, etc.) els recorria amb mon pare anant a caçar amb na Diana (una cadella de raça eivissena roja i clapada de blanc), que formà part de la meua infantesa.

El llibre m'agrada perquè jo coneixia els indrets descrits —eren, com ha dit Villangómez, llocs viscuts— i els sentia meus.

Felip Munar i Munar
Cap del Servei d'Ensenyament del Català de la Direcció general d'Ordenació i Innovació

a) Jo record que a ca nostra no hi havia llibre, només qualche volum de les *Rondaies Mallorquines*. Fou la meua padrina que, devora la foganya —sí, encara que sembli de rondalla— em contà "L'amor de les tres taronges", "La Venta focs", "En Joanet de sa gerra"... I record, sobretot, la seva veu, el to, l'èmfasi que posava en cada narració: em deixava meravellat. Per això, el meu primer contacte amb el món fantàstic i real a la vegada fou a través de l'oralitat. Tanmateix fou a l'escola —*Escuela Nacional*— del meu poble on vaig començar a llegir contes —en castellà, evidentment—; però he de confessar —amb certa recança— que no en tinc gaires, de records.

b) He de dir que sóc un apassionat de la lletra impresa; em fascina la creació literària, com es pot condensar en un llibre la recreació d'un món real o virtual. Jo no record el meu primer llibre, però cada vegada que acab una lectura —i sempre procur tenir-ne un parell o tres de començats— em sent una mica més feliç; vet aquí el conhort més increïble: a través de la lectura assolir un granet de felicitat.

Miquel Sbert i Garau
Director general d'Ordenació i Innovació

a) El primer llibre que record haver llegit, de fet, no vaig llegir-lo sinó que vaig escoltar-ne la lectura. D'al·lot puc dir mon pare em llegia, remarc em llegia, les rondalles d'en Jordi des Recó. Les meves preferides, mirau per on, eren «En Pere Catorze», «La flor romanial», «En Joanet de l'onso», «L'amo de So Na Moixa» i «Els al·lots de Son Porc».

No vaig ésser massa primerenc a l'hora de llegir, però tenc ben clar, com si fos ara, que de la *cartilla*, en una llengua estranya a la meua, vaig passar a la lectura directa de les narracions de Mn. Alcover. És història familiar que, en una de les meves lectures públiques casolanes —passava gust mon pare de sentir-me llegir —el rei anava pel bosc "caçant, caçant"—. Crec que qui, fent tentines, anava "caçant, caçant" alguna cosa intangible, naturalment, era jo mateix.

b) Era, escoltar rondalles i llegir-les després, com l'alè de vida, com el batec del cor. Ens uníem i aconhortàvem i en fruïem. Era el paradís. Era l'Arcàdia cada dia. I no s'hi valen nostàlgies, ni melangies postisses. No hi havia altra vida possible més que aquella. Jo era en Pere, en Forcim, n'Espardenyeta, na Fadeta, En Ferrandí, En Joanet, pelut i fort com un ós... Admirava l'ocellet que se'n fotia, del rei Turumbel·lo; odiava la mala fada, "morena per la serena, comuna per la lluna..."; la reina vella; el dimoniarro gros... Era el nostre món. El nostre autèntic món.

Isabel Moreno Castillo
Directora del Departament de
Biologia Ambiental de la UIB

a) Del primer llibre amb format de llibre (abans havia llegit tebeos) i que llegí sencer i per gust record l'argument i el format, fins i tot el color de la portada, però no en record el títol. Era un llibre de contes per a nins molt petits i versava sobre una família de ratolins (molt humanitzats) amb vinyetes i un grapat de frases a sota de cada una. Me'l varen regalar els meus pares quan vaig celebrar el 5è aniversari.

b) A casa hi havia un ambient intel·lectual (el meu pare era catedràtic de Literatura) i lògicament els llibres formaven part de la meua vida. Em llegien contes; les meves germanes ja llegien. Aprendre a llegir fou per a mi com adquirir la clau per resoldre un jeroglífic i tenir accés, jo també, a aquest món de contes i històries dels llibres, que em fascinava.

Record que, en acabar el llibret i haver-lo llegit sola, sentí una gran satisfacció de comprovar que, jo també, podia fruit dels contes, sense dependre de ningú per llegir-los. Des de llavors segueix fascina pel món dels llibres. Són, han estat i esper que així continuïn essent, els meus grans companys.

Miquel Duran Pastor
Director del Departament de
Ciències Històriques i Teoria de les
Arts

a) El primer llibre que record haver llegit d'al·lot és un tom de les rondalles de Mn. Alcover, que vaig trobar a casa d'un parent.

b) És com si acabàs de llegir-lo ara mateix; és a dir, tenc la memòria fresca...

Per suposat fou una experiència interessant, i el plaer obtingut es pot avaluar en el fet que jamai, a la meua joventut, vaig deixar passar un estiu sense tornar a les rondalles.

Catalina Martorell
Professora del CP Joan Mas i Verd
de Montuïri

a) Un llibre de contes troquelats titulat *El abanico*, jo devia tenir 5 o 6 anys.

b) Em va agradar molt. Durant molt de temps el vaig llegir i rellegir, vaig fer dibuixos i jocs a partir d'aquest llibre.

Pere Sampol i Mas
Portaveu del Grup Parlamentari
Nacionalista-PSM al Parlament de
les Illes Balears

No record que existís, aleshores, una literatura infantil o juvenil pròpiament dita. Vaig passar, sense saber com, de la lectura dels tebeos del *Capitan Trueno* a llegir novel·les. No sé ben bé si va ser la primera, però em causà gran impacte un relat novel·lat titulat *Treblinka* sobre el famós camp d'extermini nazi.

Aquest llibre va caure a les meves mans dins un autocar, un dia d'excursió a la serra de Tramuntana, i ja no el vaig poder deixar. Vaig quedar impressionat per l'horror de l'holocaust jueu.

També record, d'aquella mateixa època, una col·lecció de llibres que va comprar mon pare i que aplegava els premis Pulitzer de novel·la. Durant alguns estius, em vaig dedicar a devorar aquelles novel·les, moltes d'una qualitat extraordinària.

Llorenç Valverde Garcia
Director del Departament de
Ciències Matemàtiques i
Informàtica

a) Record que els llibres no ocupaven un lloc gaire rellevant en els escenaris quotidians de la meua infantesa: simplement no n'hi havia. Per això tenc un record molt especial de l'única excepció: un "manuscrit" d'aquells de l'editorial Dalmau de Girona, antic llibre de text que despatxava amb rapidesa i elegant simplicitat temes d'història i geografia universal, de la mà d'uns afortunats viatgers que feien més mengívol tot el muntatge. Era un llibre en el qual tant hi

podies trobar un dibuix del Partenó com instruccions detallades per escriure correctament cartes comercials i personals. El vaig llegir i mirar moltes i moltes vegades fins que va ser substituït per llibres de lectura que varen anar entrant a poc a poc en el meu escàs equipatge. Tal vegada, després de pensar-hi molt, com a primer llibre de lectura que vaig llegir, hagi d'esmentar una edició de la novel·la *Miquel Strogoff* de Jules Verne, que formava part d'una col·lecció de llibres a mig camí entre el còmic i la narració, en què les pàgines de text alternaven amb pàgines en què els personatges i l'acció estaven dibuixades a l'estil dels còmics tradicionals, molt més freqüents que els llibres.

b) Encara tenc molt vius els records associats al manuscrit. Em va descobrir que les dimensions del món eren molt diferents de les que podia abastar des de la meua finestra habitual, ensem que va alimentar la meua curiositat. El vaig llegir moltes vegades i, fins i tot, fa poc anys en vaig retrobar un exemplar entre els caramells de llibres de vell que cada diumenge s'exhibeixen en el Mercat de Sant Antoni de Barcelona. Naturalment, no vaig dubtar de comprar-lo.

Guillem Reynés
President RCD Mallorca

a) El primer llibre que record haver llegit d'al·lot és *El Cid Campeador*. Me'l regalaren els meus pares amb motiu del meu novè aniversari.

b) Em va agradar molt. Tant és així que encara ara record els noms

dels mesuarts del Cid i fragments sencers del llibre. També és vera que el vaig llegir i rellegir mil i una vegades i quaranta-tres anys després encara el record.

Joana Fornés Vives
Directora del Departament
d'Infermeria de la UIB

El primer llibre del qual tenc un bon record, encara que no sé ben cert si fou el primer llibre que vaig tenir ocasió de llegir, es titulava *Rondalles Mallorquines* de'n Jordi des Recó.

Vaig accedir a aquest llibre a través del meu padrí matern, del qual tenc un record entranyable, perquè a més de fer-me sentir emoció i passió per la lectura, sabia omplir les experiències contades de creativitat, realitat i calidesa, fent sempre comparacions traduïbles al nostre entorn i realitat.

En definitiva, el llibre en qüestió, i tot el que comportava, em va fer interessar i estimar no tan sols la lectura, sinó també el padrí, el coneixement per tot allò nou i el desig de compartir.

Vicente Rotger Buils
President de l'empresa
Distribuidora Rotger

Record que el llibre que vaig llegir i que m'impresionà fou el titulat *Sin familia* de l'autor Hector Malot i que narrava les peripècies i sensibilitat d'un nin que passà per moments difícils i tristos per arribar a un final feliç.

Crec recordar que fou un obsequi d'uns amics dels meus estimats pares.

Joan Company Florit
Director de la Coral UIB

a) En aquest punt, la memòria sobre el meu primer "primer" llibre que vaig llegir és un poc confusa. Em sembla que fou un d'aquests dos *Sidharta* o *El petit príncep* i me'ls va recomanar un professor quan jo devia tenir uns 13 o 14 anys.

b) El record que en tenc, d'aquestes dues lectures, és tan bo, tan meravellós i és tal que, d'una manera o altra, ha esborrat el record d'altres lectures que segur que havia fet

abans de tenir en les mans aquests dos llibres. L'emoció i el record d'aquests llibres és tan present en la meua vida que record haver-los llegit en més d'una ocasió, i quan ja era més gran.

Joan Sorell
Director del CP Joan Mas

a) Som de l'any 50 i els primers llibres que record haver llegit són les *Rondalles Mallorquines*, que primerament em llegia o contava la meua repadrina i que després jo tornava a llegir, entorn dels 8 o 9 anys. Després els records ja se'n van als 14-15 anys amb el diari d'Anna Frank i el de Daniel, influenciat pels exercicis espirituals; i la *Iliada* i l'*Odissea*, a l'assignatura de 4t de Literatura.

b) Els records que tenc són molt significatius i emocionants cadascun d'ells i amb apartats diferenciats: les rondalles d'en Toni Garriguelló, en Martín Tacó, «La flor romania», etc., record l'emoció que em produïen els protagonistes i les històries. Dins els diaris d'Anna Frank i de Daniel, record les respostes que trobava als interrogants de la pubertat, tant de caire espiritual com sexual; i en les obres èpiques em semblava poder entendre els sentiments, passions, etc, dels Déus, al mateix temps que donava resposta als grans interrogants que em plantejava en aquells moments.

Stephanie Shephard
Mezzosoprano

a) M'és difícil recordar el primer llibre que vaig llegir —depèn de si era un llibre que m'han llegit en veu alta i jo mirant els dibuixos i paraules o un que jo he llegit sola.

En tenc molts, de primers llibres —poemes, contes, històries, novel·les— que m'han regalat i la meitat dels quals m'han llegit repetides vegades, o la meua mare o la meua àvia, fins que les sabíem de memòria (el meu pare era de viatge molt sovint i la meua mare passava hores llegint en veu alta mentre jo estudiava els dibuixos i les il·lustracions).

M'encantaven aquestes hores —entrava en un món emocionant de persones, animals i llocs reals i de fantasia, de faules i lliçons sobre allò bo i dolent (on sempre allò bo era premiat) i la manera d'actuar i fer les coses.

A través de les il·lustracions he viatjat per mons reals i irreals. Ara tenim les imatges de la TV; abans teníem la distil·lació del món fet pels artistes dins les seves il·lustracions, i la màgia creada per la veu de la persona que llegia o escrivia, estimulants una creació pròpia dins la nostra imaginació.

b) És possible que m'hagin influenciat més les il·lustracions —passava hores estudiant els dibuixos mentre em llegien les històries o quan estava sola. I a l'escola els primers llibres eren històries de Dick i Jane i el seu gos Spot-històries mínimes, infantils, estúpides i avorrides.

Més tard, als 8 anys, havíem de llegir en veu alta davant la classe i un dia la professora em va fer rellegir la historieta sobre un cervatell. Resulta que no era perquè ho fes malament o maquinalment, sinó perquè l'havia llegida amb expressió en la veu, probablement perquè m'entusiasmava aquella historieta. M'ha fet pensar en Bambi, i en un cervatell que tenia el meu pare quan era jove i en la pintura que ell en va fer, del cervatell.

Patrick Meadows
Organitzador Alma Concerts

La primera història que record era la història de David *Just David*. Record perfectament l'escena en un camp o un bosc ple de flors i papallones on David intentava tocar amb el seu violí el vol de les papallones.

Andreu Ramis
Cap de Gestió de l'Obra Social i Cultural de «Sa Nostra»

a) A més del record de les lectures en veu alta que em feia una tia materna de les rondalles de'n Jordi des Recó, els meus primers contactes s'han diluït dins la memòria. Tal vegada hauria d'esmentar un llibre de contes d'Andersen, de la Biblioteca

Selecta, publicat el 1934 per l'Editorial Sopena. Era un llibret de lectura que havia estat del meu pare i que vaig recuperar a casa dels meus padrins. Record especialment les il·lustracions, molt realistes, de l'edició i també un parell de "cromos Salsafrán" que servien de punt de lectura i que em cridaren molt l'atenció.

b) Però el llibre que em va copsar amb més intensitat va ser una obra de Hermann Klingler, *Conquistadores sin tierra* (1957), que em regalaren a l'escola quan tenia 8 anys com a "premio de aplicación". Es tractava d'un recull de vint relats d'aventures protagonitzades per missioners als indrets més inhòspits de la terra. Els relats eren mesells de referències antropològiques i descripcions de cultures i pobles "primitius". Crec que aquest llibre em va menar a la recerca de noves lectures sobre indrets llunyans i de descoberta de cultures. No descartaria que aquestes prime-

res lectures ajudessin a despertar el meu interès per l'antropologia.

Francesc Bujosa Homar
Catedràtic d'Història de la Ciència.
UIB.

Em demanen quin fou el primer llibre que vaig llegir i he de dir francament que no ho sé. No tenc memòria abastament. Però és probable que fos una novel·la de "l'oeste" i la vaig llegir seguint la recomanació que em féu un amic de Sant Jordi, una mica major que jo. No sé si el vaig comprar o la'm va deixar. El que sí sé és que passar dels "tebeos" al llibre —encara que fos una novel·la de "l'oeste" fou un fet que en féu sentir més home. També, al no haver-hi dibuixos, em donà la llibertat per imaginar-me com eren els personatges, els paisatges i els cavalls. No m'atreiria a afirmar-ho però sempre he tengut la il·lusió que aquella novel·la estava signada per Ross MacDonald, i si no era el gran autor de novel·les

negres americanes, si era, al menys, un nom que sonava tan bé —tan americà— com l'esmentat.

La novel·la de "l'oeste" tenia les mateixes virtuts que les pel·lícules i els còmics d'aquest gènere. Et permetia cavalcar per immensos prats verds acompanyat només del teu cavall i del silenci. Però és que, a més, el protagonista sempre era un home que s'enfrontava amb aquells que abusaven del poder que tenien i aquesta era una lluita bella i engrescadora. Els meus amics i jo ens hi identificàvem. Hi havia encara una altra virtut que tenien aquestes històries i és que el jovenet era sempre el que tenia més condicions—el que disparava millor o el que sabia mantenir la serenitat fins al darrer moment. El jovenet no era mai un fill de papà ni un llepaculs. I a nosaltres no ens agradaven els que jugaven amb avantatges o feien la pilota al poder. Ni encara ara. ♦

Llibres per a la reforma

Educació infantil
Educació primària
Educació secundària

Embat
Llibres

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre • Tel. 71 33 50 • Fax 72 04 44 • 07002 Palma de Mallorca

TALLER GRÀFIC RAMON

La Bona Impressió

JAUME BALMES, 43
TEL. 971 75 44 32
FAX 971 20 70 13
07004 PALMA • MALLORCA
E-mail: tgramon@mx3.redestb.es
<http://www.redestb.es/personal/tgramon>

Treball
d'alta qualitat